

pe care le face, invită la o considerare mai evoluată a genului, cel puțin la ieșirea — în situația noastră — din stînsoarea unei maniere. Lucrarea a fost întîmpinată cu destule rezistențe. Cîntăreți bravi și merituosi au refuzat rolurile sub pretext că... distrug vocea. Insistențele regizorului Hero Lupescu, căruia i se datorează în bună măsură realizarea spectacolului și, cu aceasta, înlăturarea unei concepții conservatoare, au condus la concluzia că nu vocea era cea solicitată îndeosebi, ci mintea interpretului, supusă examenului sever al gîndirii teatrale și muzicale, a sensibilității omului de azi. Spectacolul s-a soldat cu o deosebită reușită și a fost pus în scenă într-un timp record. O garnitură de artiști cu mari înzestrări în arta bel canto-ului s-au dovedit tot atît de buni și în această lucrare „neobișnuită”, „dificilă”, „stranie” etc.. Dacă artisticeste și din afară se apreciază că s-a înfăptuit un act firesc de promovare a unui alt repertoriu decît cel tradițional, din punct de vedere al mentalității interioare a teatrului cred că montarea lui Herring poate fi considerată un act revoluționar, îndrăzneț și salutar. Depășită prin succes perioada critică a neîncederii, acum putem gîndi mai încrezător la marile lucrări ale repertoriului ex-orbital, la Olandezul zburător, ce va vedea lumina rampei în toamnă, la o serie de lucrări românești ca Doamna Chiajna și Un om între oameni, dar și la Wozzeck, și la altele.

Calea către un repertoriu de valoare, elevat și solicitator, este deschisă. Oricite iceberg-uri mai sînt în stare să salte apele prejudecăților, s-a văzut limpede că există soluții pentru dinamitarea lor. Opera Română, cu forțele ei, cu talentele, cu inteligența și cu experiența de care dispune, poate naviga sigur către orizontul deschis al muzicii secolului în care trăim.

La Opera Română

Albert Herring

Opera de cameră, specie mai puțin cultivată pe scena primei noastre instituții lirice, se impune prin subtilitatea limbajului, prin economia de mijloace și obligația de a se traduce, ca montare, într-un spectacol unitar din punct de vedere stilistic. Acestea sînt caracteristici, deziderate și exigențe pe care le aplicăm și la recenta premieră cu *Albert Herring* de Benjamin Britten.

Compozitorul englez, astăzi o somitate pe plan internațional, este considerat exponentul unei veritabile renașteri contemporane a muzicii britanice, umbrită, în epoca romantică, de creația europeană. El a impus, în concertul internațional, o voce particulară, caracterizată prin spiritul specific care o străbate, aliat cu modalitățile de expresie ale muzicii moderne. Pentru un astfel de creator, opera, cu multiplele-i posibilități de realizare compozițională, a constituit un obiectiv important. Dintre cele 10 opere, *Albert Herring* este prima din șapte, compusă pentru compania inițiată de autor, *English Opera Group*, în 1947 (a și fost, de altfel, lucrarea de inaugurare a ansamblului).

Tema este axată pe vestejirea preceptelor închistate ale moralei burgheze ce contravine însăși firii umane. Protipendada orășe-

lului Loxford, în frunte cu notabilități și, mai cu seamă, cu înăcrita Doamnă Billows, caută, conform tradiției locale, o „regină de măi”, o tînără virtuoasă, pentru serbarea de rigoare; dar toate propunerile sînt inconsistente, raportate la criteriul de exagerată austeritate. Și atunci, în disperare de cauză, este acceptat un tînăr, Albert Herring, vînzător în prăvălia mamei sale — din al cărei cuvînt nu iese. Ceremonia acordării premiului de virtute este savuroasă prin ridicolul ei și constituie pentru Herring prilej de dezvoltare a caracterului artificial, propriu burgheziei engleze de la începutul secolului. Chemat de viață, stimulată de ideea independenței, își va cheltui banii prin circumi, vexînd așa-zisul simț moral al protectorilor săi de o clipă.

Din punct de vedere muzical, Britten a găsit intonațiile exacte, apte să confere consistență personajelor și situațiilor, îmbinînd intonații populare cu secvențe neoclasiche, realizînd un ritm deosebit de viu al întregii lucrări. Cele 13 personaje au o individualitate de netăgăduit, fiind tratate, totodată (și asemănător, în secțiunile care le grupează) conform concepțiilor și intereselor lor. Orchestra — și ea camerală, alcătuită din 13

instrumentiști — nu este un simplu suport al vocilor, ci o componentă egală și eficientă în ansamblul compozițional.

În temă și în realizarea „componistică” se găsește suficiente argumente pentru montarea operei *Albert Herring* pe scena Operei Române. Mai este de arătat că rivnita și mult reclamata înnoire a stilului interpretativ a marcat, cu această realizare, un pas înainte. S-a reușit, datorită factorilor de concepție (regia — Hero Lupescu; scenografia — Paula Brâncoveanu; conducerea muzicală — Lucian Anca) și unei distribuții, gândită cu inteligență, să se înlăture zgura de manierism, creată de excesiva promovare a operei tradiționale (deși, dacă stăm și gândim, și aceasta poate fi interpretată fără eternele clișee scenice). Suportul înnoirii se află în textul dramatic și muzical, în ritmul și factura compoziției. Tipologia personajelor este diversă, subtil diferențiată (prin joc — conform partiturii — și costum); universul apăsător al „severei” și grotescii societății burgheze se constituie convingător. Contraponderea este asigurată de mai puține personaje, dar căldura lor umană înclină balanța înspre viață și emancipare. Atitudinea și reacțiile, atât pe grupuri cât și individual, sînt minuțios gândite și realizate corespunzător de interpreți. Decorul este simplu și funcțional, se schimbă „la vedere” (ceea ce nu e o noutate, dar deranjează dacă nu se manevrează cu atenție și în liniște, intrucît acțiunea muzicală este continuată în orchestră). Cîteva îngroșări sau cedări unor tentații de epatare nu umbresc realizarea de ansamblu (mă refer la mișcarea dansantă din bocet, la scoaterea din scenă a unei biciclete de către un mașinist chemat de interpret și alte cîteva), după cum nici grotescul unor momente nu apare supralicitat. Ingenioasă și plină de efect este proiectarea pe ecran a unor scurte comentarii, dintre care, unele, veritabile „poante”. (Vedă *Herring* dispăre, i se cere mamei sale o fotografie spre a fi publicată. Fotografia îl înfățișează pe eroul nostru... la vîrsta prunciei.)

Distribuția este dominată de personalitatea lui Valentin Teodorian, interpret ideal pentru orice gen: nu cunoște operă în care să nu fi dat satisfacție, unind inteligența cu intuiția, sobrietatea cu ardoarea, lirismul cu umorul. În cîntul său vezi intenția; gestul nu face decît să o sublinieze. Transformarea treptată a tînărului timid, oarecum refutat, în omul capabil să-și conducă singur viața, este construită cu măsură și rafinament. Să adăugăm că interpretul asigură — singurul — perfectă și permanentă inteligibilitate a textului, mulțumită dicției sale fără cusur. În *Lady Billows*, Elisabeta Neculce-Carțis a reușit un tip fals asetic, o bătrînă hachițoasă. Margareta Andriescu, la primul său rol la Opera Română — o menajeră cu înclinații de intrigantă — convinge prin glasul cald, acidulat de trăsăturile personajului. Marina Mirea, în rolul institutoarei, nu e mai puțin convingătoare — vocal și

— într-un personaj a cărui înclinație spre lirism este frînată de educația primită (scena acordării premiului). Octav Enigărescu (în cealaltă distribuție, Eduard Tumulăcanian) polarizează cu subtilitatea *jocului* său, atenția spectatorului. Dintre cei doi interpreți ai rolului primarului, mai izbit mi s-a părut Antonius Nicolescu (rol de compoziție, bine condus). Valentin Loghin (superintendentul Budd) se remarcă prin linia precisă și viguroasă, de un comic autentic. Lucian Marinescu își valorifică trăsăturile lirice în tînărul care dezvăluie lui *Herring* delicia vieții simple. Mihaela Mărăcineanu, firească, în generozitatea cu care-și cîntă rolul: o mic-burgheză dornică să-și vadă împlinite aspirațiile. În *Mrs. Herring*, Mihaela Botez evidențiază nebanuite capacități compoziționale pe linia comicalului. În fine, în trei roluri de copii, Elena Marinescu, Gabriela Olariu (prin alternanță cu Elena Grigorescu) și Nicolae Bratu, aduc cîndoarea și sprinteneala cerută. Corul de copii, îndrumat de Agnes Ivan, aduce o contribuție muzicală și dramatică remarcabilă.

Conducerea muzicală a lui Lucian Anca se impune prin sobrietate; remarcă ar părea în contradicție cu spiritul piesei; să nu uităm însă că efectul final contează. Or, din acest punct de vedere, evitîndu-se orice îngroșări, partitura ne parvine cu toată savoareea ei. Opera este grea — ca intonație, ca ritmuri, ca numeroase ansambluri care presupun o atenție permanentă trează și o eficiență fără greș a gestului dirijoral. Pentru Lucian Anca, aflat încă la început de drum, această premieră, care îi aparține, ca pregătire, în întregime (pînă acum a fost substituit sau a preluat lucrările altor șefi de orchestră) este un moment de consacrare.

Iată, deci, că se poate ca Opera Română să-și îmbroșteze repertoriul și să-și diversifice stilul. *Albert Herring* este o realizare care obligă; altminteri, vîndă proverbului: cu o floare...

PETRE CODREANU

